

II. FELVÉTELI JELENTÉSEK.

A) *Heggyvidéki országos felvételek.*

1. A Taracz és Talabor folyók alsó folyása közötti terület.

(Jelentés az 1895. évi részletes földtani felvételtől.)

Dr. POSEWITZ TIVADAR-tól.

Oro-hidrográfiai viszonyok.

Az 1895-ik évben végzett részletes földtani felvételek legnagyobb részét a Taracz és Talabor folyók alsó folyása közötti területen folytattam.

Bejárt területünk két legnagyobb vize az imént említett két folyó: a Taracz és Talabor folyók, melyek mindketten a határhegységben eredve déli irányban folyván Taraczköz, illetve Bustyaháza közelében a Tiszába ömlenek.

A Taracz-folyó mellékvizei közül említjük fel a Teresel-patakot, melylyel már elébbi években foglalkoztunk volt; és a Luzanski-patakot, melynek forrásterülete a Krasna-havasokban keresendő, és mely Alsó-Nereznicze mellett a Taracz-folyóba ömlik. Jelentékenyebb még a Vulchavcsik-patak, mely Irholz község mellett a Taracz-folyót eléri. A baloldali mellékvíz mind jelentéktelen és a miocen dombvidékből ered.

A Talabor-folyó legnagyobb mellékvizei bejárt területünkben a nagy és kis Ugalika és az Ondara-patak, a Menczul havas déli oldalán eredve és Uglya, illetve Darva község mellett a Talabor-folyóba ömölve; a többi baloldali patak említésre nem méltó.

A Taracz és Talabor folyók közti dombvidék vize a Técső-patak számos mellékvizével, mely Técső község mellett a Tiszába ömlik. A domborzati viszonyok bejárt területünkben nagyon egyszerűek. Legnagyobb részét a monoton jellegű miocén dombvidék foglalja el és csakis Alsó-Nereznicze, illetve Uglya községektől északra magasabb hegyvonulatok mutatkoznak, részben eocén korú kőzetekből össze téve, részben pedig kréta-homokkőből alkotva.

Földtani viszonyok.

Területünkben a következő formációkkal találkozunk :

Kréta.

Eocén.

Miocén.

Negyedkorú lerakódások.

KRÉTA.

A krétakorbeli lerakódások folytatását képezik éjszaknyugot felé azon krétaképződményeknek, melyeknek előjvetelét a Taracz völgyében már elébbi jelentésünkben irtuk le, melyet a Teresel-patakig követtük volt.

Ezen pataktól éjszaknyugot felé a krétaközetek mindég határosak az eocénnel. Kezdetét veszik a Polanski-hegygyel, mely a Teresel-pataktól, mint hosszára nyúlt alpesi rét tova húzódik Luzanski-patak völgye felé, élesen kitűnően már messziről lejtős alakja által, míg az eocén többnyire hegyesebb alakú hegyeket képez. A Polanski-hegy a Suchi- és Polanski-völgyek hátterét képezi.

Grosolec-patakkal szemközt a krétaközetek elérik a Luzanski-patak völgyét, az e völgyben levő magas diluviális terraszmelletti kis patak mentén, hol a meredeken felállított eocénkorú vörös márgapala fekéjében a kréta-homokkő helytálló, tovább a bejáratlan völgyben is folytatódva.

Ezen helytől kezdve éjszak felé a térkép végéig mindenütt csak krétaképletekkel találkozunk. Itt látjuk a jellemző görbehéjas mészpátérektől átvont alsó-kréta palákat, tömeges homokkő befektetéssel. Az egész terület az alsó-krétához tartozik.

Mindjárt az eocén után fellép a Luzanski-patak völgyében a durva homokkő, a völgy mindkét oldalán meredek hegylejtőt képezve az erdős területben. Völgyszorosban haladunk tovább. A Susmanovec-patak beömlése táján a durva homokkő-padok helytállóak a folyó medrében is. Csapás irányuk éjszaknyugoti; dülnek pedig a rétegek dél nyugot felé. A hegylejtő tele van homokkő darabbal és törmelékhalmazt képez.

Ezen durva homokkő folytatódik a keskeny, meredek hegyoldalok által körülvevett Susmanovec-völgyben is. A patak tele van homokkőtörmelékkel és a meredek hegylejtőn helytálló a kőzet, hol ugyanazon csapási irány észlelhető, mint a hogy a völgy torkolatánál láttuk volt.

Északra a Susmanovec-völgytől ugyanaz látható. Mindenütt fellép a durva homokkő, és csapása a folyó medrében jól kivehető.

Az említett völgy szomszédos völgyecskéiben a homokkő váltakozik szürkés márgás agyagpalával ugyanazon csapással és düléssel.

A Luzanski-völgy jobb oldalán kevés a feltárás. A Zvoras-patak közepében régibb földesuszamlás észlelhető. Ezen patak csak hegyszakadék, tele homokkővel. A Sirovec-patakig feltárássra nem akadunk.

Széles-Lonka helység közelében tágul a völgy, a hosszúra nyúlt hegyek alacsonyabbak lesznek, s csak egyes részletei inkább kimagaslók. A Sirovec-völgy torkolatánál helytálló vörös és zöldes pala délnyugot felé dül, és felette fekszik egy durva lemezekre széthulló homokkő. Tovább völgynek menve csakis homokkő mutatkozik.

A Zdosani-pataknál az alluvium alatt kibúvik a jellemző görbehéjas alsó krétapala, mely tovább völgynek is húzódik, és a két patak egyesülése táján is helyt álló. A rétegek itt erősen össze vannak gyűrve. Tovább völgynek menve feltárássra nem akadunk; de mindenütt homokkődarabok mutatkoznak, és homokkőből áll a Predistye-hegy is.

Széles-Lonka községtől éjszakra ismét túlnyomóan lép fel a durva homokkő újabb völgyoszorost képezve. Itt egy helyen feltárás mutatkozik, hol a rétegek ugyanazon éjszaknyugoti csapási irányt mutatnak délnyugoti düléssel.

A Luzanski-patak völgyével párhuzamos völgy nyugot felé a Vulchavsik-patak völgye, hol szintén közvetlenül az eocén alatt fellép a kréta-homokkő, és tovahúzódik a Nagy-Ugolika völgybe, a hol mint a szomszédos völgyekben szintén az eocén fekűjét képezik.

EOCÉN.

A miocénkoru dacittufa és a krétaképletek között fellép egy egységesen képződött kőzetcsoport, mely az eocént képviseli és mely éjszaknyugoti irányban tova húzódik.

A Taracz-völgy jobb oldalán Gánya és Kalin falu között mutatkozik az eocén a dacittufa fekűjében, áthúzódván a Kicsera-hegy délnyugoti lejtőjén a Teresel-patak felé. Délnyugoti határvonala eléri, folyton a dacittufa fekűjében Felső-Nereznicze község mellett a Luzanski-patak völgyét; míg éjszakkeleti határvonala a hosszúra nyúlt Polanski vrch délnyugoti lejtőjén elhaladva Felső-Nereznicze és Széles-Lonka között, a Grosolecz patak táján átmetszi a fent említett völgyet, mely tájon az eocén legnagyobb szélességét eléri.

Már messziről kitűnik ezen kőzetcsoport magasabb, helyenként csúcsos hegyei és meredekebb hegylejtő, valamint vöröses, a vörös márgás agyagpala által okozott színezete által. Különösen kitűnik ez a Pudplesza-telep és Felső-Nereznicze község közötti területen, hol az ottani kis völgyek háttérét eme kőzetek alkotják.

Ezen kőzetcsoport legnagyobbrészt vöröses márga agyagpalából áll,

helyenként szürkés márgapalával váltakozva, továbbá mészkonglomerátból, mely a meredek, kimagasló hegycsúcsokat képezi, és melynek törmeléke szétszórtan hever az úton a tufa közelében és a vizmosta hasadékok mentén; végre mészkőbefektetésből, nummulitek nyomaival.

A Teresel-patak torkolata táján mindenütt helytálló a vöröses márgagyagpala a patak első nagyobb kanyarulatáig, és a patak baloldalán vizmosta feltárás is látható, konglomerátok is mutatkoznak az ösvényen haladva, mely a Teresel-patak beömlése táján felfelé vezet a Kicsera-hegyre. Nevezett patak második jobboldali mellékvölgyében látható a rétegek dülése délnyugot felé. E völgyben hegynek menve a Vrch Polanski felé mindenütt a vöröses márgagyagpala lép fel, s útközben kiténik három élesen kimagasló hegykúp, melyek mindegyikének «Kamen» a neve, és mindannyian mészkonglomerátból vannak összetéve. Törmeléke szerteszét hever az úton Pudplesától a Salanoi-völgyig.

A Polanski-völgy mindkét mellékvölgyében szintén helytálló a vöröses márgagyagpala és a konglomerát; tovább völgynek haladva feltárás nincs; csak a vöröses színű talaj utal a vörös márgagyagpala jelenvoltára.

A Suchi-völgyben helytálló a vöröses márgagyagpala mindenütt a völgy oldalán. Itt meredeken fel vannak állítva a rétegek délnyugot felé dülve. Völgynek menve, jó feltárásra már nem akadunk; de itt is mindenütt a vöröses márgagyagpala és konglomerátok mutatkoznak.

Szemközt Felső-Nereznicze községgel a Luzanski patak jobb oldalán torkollik a Salanoi-völgy. Itt vizmosás okozta szép feltárásra akadunk. Helytálló itt a vöröses márgagyagpala szürkés márga-palával váltakozva. A hajlított rétegek délnyugot felé dülnek.

Az említett mellékvölgybe menvén, mindkét oldalon eocén kőzetekkel találkozunk az első jobboldali mellékvölgyig, hol sós-forrás kibukkan. Ezen túl völgynek haladva a szomszédos Vulhacsek-völgyig csakis a baloldali hegylejtő áll a vörös márgagyagpalából, míg jobboldalt már a miocén terül el.

A Luzanski-patak völgyében elterjed az eocén Felső-Nereznicze községtől a Grosolecz-patakig. Itt legjobb feltárásokra akadunk és itt szépen kivehető, hogy az összegyürődött márgagyagpalák délnyugot felé dülnek, és hogy mészkonglomerát, valamint mészkőpad-befektetések többször ismétlődnek a vörös márgagyagpalarétegek között.

Felső-Nereznicze község és a Funksi-patak között feltárás nincs. Az említett völgy csakis három vízhasadékból áll, és hegylejtői a vöröses márgagyagpalából vannak összetéve. A Funksi-pataktól éjszakra menve azonban szépen fel vannak tárva a márgapala-rétegek a meredek hegyoldalon délnyugot felé dülve. A szomszédos völgyig ismét hiányzik a feltárás; de ezen völgy elején a vörös márgagyagpala közt mészkonglomerátok és

finom szemcsés mészkő van befektetve. A két patak mentén haladva újabb feltárássra nem akadunk.

A Luzanski-patak völgyében tova haladva Grosolecz-völgygyel szemközt a magas diluviális terrasz felett a legszebb feltárással találkozunk.

A hajlított vörös és szürkés márga-agyagpalarétegek majdnem függőlegesen felállítvák közvetlen a kréta-homokkő fedőjében, és 2^m/ vastag durvább mészkonglomerát-padot zárnak maguk között, mely mészkonglomerát a patak jobb oldalán sziklaalakban is fellép. Ezen konglomeráton kívül finomabb mészkő-konglomerát is váltakozik a vörös márga-agyagpalával.

A diluviális terrasz melletti kis völgyecskeben is helytálló a vöröses márga-agyagpala, mindenütt meredeken délnyugot felé dülve, és csakhamar fellép fekéjében a kréta-homokkő.

A Luzanski-patak jobb partján nincs feltáráss; itt mindenütt csakis a vöröses és szürkés szinezetű talaj árulja el a márga-agyagpala jelenlétét.

Érdekes a Grosolecz völgye is. A völgy kezdetén csakis a vöröses márga-agyagpala helytálló; de a patak medre tele van vörös és fehér palas- és mészkőgorgeteggel. Tovább völgynek menve több helyen kibúvik a helytálló vörös és szürkés márga-agyagpala, de mészkőszirtek is lépnek fel a márgapala közepette.

A Vulhacsek-völgyben is elterjed az eocén a sós-forrásig; alsóbb részében mindenütt a miocén terül el.

Felemlítendő még, hogy a Luzanski-patak völgyében a Grosolecz-patak közelében kevés kiterjedésű édesvízi mész mutatkozik.

MIOCÉN.

Bejárt területünk legnagyobb részét a monoton jellegű miocénkorú dombvidék foglalja el: homokkő és pala-agyagból összetéve, melynek sajátosága — mint előbbi jelentéseinkben is jelleztük volt már — hogy sótelepeket tartalmaz, és hogy dacittufák törtek át ezen lerakodáson.

A Taracz-völgy alsó szakasza Alsó-Nereznicze községig kevés feltárást mutat.

A hatalmas diluviális terrasz alatt, mely majdnem egész hosszában a völgy baloldalán odahúzódik, több helyütt kibúvik a helytálló homokkő pala-agyaggal váltakozva. Így p. o. Karminecz erdőöri lak táján, az Alsó-Nerezniczei állomástól a terraszra vezető út mentén, továbbá a vasuti híd mellett, és Gánya község felé haladó úton egy néhány helyen. Itt mindenütt laza homokkőpadok pala-agyaggal felváltva dülnek délnyugot felé.

Ugyanaz látható Kis-Kirva község mellett a terraszra vezető út mentén, valamint a vasuti bevágásokban is. A rétegek ugyanazok és dülések

is. Érdekes, hogy a helytálló kőzet itt hullámos felületű és e felett rakódott le a hatalmas kavicsréteg, mi különben a Taraczkőztől Slatinára vezető út mentén is észlelhető.

A baloldali völgy mind jelentéktelen és semmi feltárást nem nyújt. A Taracz-völgy jobb oldalán feltárássra nem igen akadunk.

Hosszúra nyúlt, majdnem kopár hegyhátak terülnek el Alsó-Nerezniczéig, míg baloldalt sűrű erdőség mutatkozik, hol helyenként jól kivehető a rétegek dülése. Igy Irholcz község mellett majdnem vízszintesen fekszenek, kevésbé hajolva délnyugot felé, míg Alsó-Nereznicze mellett erősebben felvannak állítva. Kis-Kirva községgel szemközt és a Poloninka-hegy déli lejtőjén szintén látható a délnyugoti dülés.

A dombvidék Taraczkőztől Slatináig elhúzódva nagyon monoton jellegű; erdőséggel borított, alacsony hosszúra nyúlt hegyhátak, hol feltárássra nem igen akadni. Mindenütt látni itt az ismert laza homokkővet pala-agyaggal felváltva.

Ugyanilyen jellegű a terület a Taracz vize és a Talabor folyó közt, melynek egyedüli lakott helye Kerek-hegy. Alacsony, hosszúra nyúlt hegyhátak agyag-palából és homokkőből összetéve terülnek el és sűrű erdőség borítja a dombvidék éjszakra eső részét, mely minden feltárást eltakar. Szépen észlelni ezt p. o. az Oroszló-hegyről, mely még némi áttekintést nyújt.

A hol feltárássra akadni, mint p. o. Talaborfalva mellett a két Rosul patak között, ott ugyanazon laza homokkőpadok pala-agyaggal felváltva láthatók délnyugot felé dülve; vagy pedig az Uglyától Nerezniczéire vezető út mentén, a hol a Lug-patak táján pala-agyag helytálló délnyugot felé dülve. Az egész terület a Técső-patak forrásterületét képezi, és akárhová fordul az ember, mindenütt ugyanazon egyforma földtani viszonyokkal találkozunk.

Több változatosságot látunk azonban, ha az eocén felé közeledünk.

Már a Vulhacsek-völgyben, mely sűrű erdőséggel borított területben fekszik, inkább túlsúlyra emelkedik a durva homokkő, hol meredek sziklafalat képezve, mint p. o. a sósforrás közelében, hol nagy sziklatömszökben az út mentén heverve. Csekély agyagpala váltakozik a vastag homokkőpadokkal, melyeknek csapási iránya éjszaknyugoti, dülése délnyugoti.

Ugyanilyen durva homokkővel találkozunk a Kicsera-hegy délkeleti lejtőjén Alsó-Nerezniczétől Pudplesa felé indulva. A hegylejtő sok helyütt tele van homokkőtörmelékekkel, mely itt-ott vastag padokban helytálló kevés agyag-palával váltakozva, vagy pedig nagy sziklatömszökben szétszórtan hever. A homokkő ily mérvben van itt kifejlődve, mint ezt a felső-kréta, vagy felső-oligocénkorú durva homokkőnél láttuk volt. A rétegek itt szintén délnyugot felé dülnek.

A Luzanskai patak völgyében terjed a miocén Felső-Nerezniczéig, itt mindenütt határolva az eocén által. Szépen tanulmányozható a kis völgyek mentén.

A Salonói völgy alsó szakaszában kevés a feltárás. A völgy kezdetén szűk és konglomerátok képezik a meredek hegylejtőket, mely kőzetek szépen fel vannak tárva a baloldali mellékvölgyben. Tovább menve tágul a völgy, hol a dacittufa fellép.

A szomszédos Polanski-völgyig elhúzódnak a konglomerátok és szintén szűkítik a völgy kezdetét. Itt is tovább völgynek menve tágul a völgy, hol inkább túlnyomóvá lesz a pala-agyag.

A Suchi-völgyben terjed a miocén a völgy baloldaláig, itt véget érve.

A miocén területben több helyütt sós-forrás bukkan ki, melyekről később szólni fogunk.

DACITTUFA.

A miocén formáció jellemző részét bejárt területünkben a dacittufa képezi.

Már előbbi jelentésünkben említettük volt, hogy dacittufa-lerakódások előfordulnak az Apsica völgyétől Gányáig, a Taracz vizéig, még pedig mindig a miocént határoló korosabb kőzet szomszédságában.

Ezen tufa folytatódik a Taracz viz jobb oldalán és tovább húzódva éjszaknyugat felé, mindig az eocén fedőjét képezve; és legszebben fel van tárva a Taracz-völgy és a Luzanski-patak völgye közt, hol keskeny szalagként fellép az eocénkorú vörös márga-agyagpala és a miocén között.

Találjuk ezen tufát Gánya és Kalin falu között, szemben a Salenoi völgygyel a Taracz-folyó jobb oldalán, honnét a Tercsel-patak felé húzódik. Itt helytálló a tufa a Kiesera-hegy délnyugoti lejtőjéről eredő mellékpatak jobb partjáig. A gyalogösvényen a Kiesera-hegyre menve, szintén kibukkan a meredeken felállított tufa, délnyugot felé dülve.

Legszebb feltárást találunk Pudpleša telep mellett, hol a zöldes tufa vastag padokban előfordul és $\pm 80^\circ$ alatt dül délnyugot felé. Innét követhető a tufa a Salenoi völgyig, és minden vízhasadéokban kibukkan közvetlen a vörös márga-agyagpala fedőjében. Jellemző itt a körülmény, hogy a tufa itt magában zárja az eocén korbelti mészkonglomerátnak egyes darabjait, melyek többé-kevésbé vastag rétegeként itt fordulnak elő, ez által is régibb eredetüket bizonyítván.

Találkozunk a tufával a hegygerinczen a Taracz-völgy és a Salenoi-völgy között, valamint a Salenoi-patak egyik mellékvize mentén is. A tufa képezi továbbá a meredek hegylejtőnek egy részét is, az említett völgy és a szomszédos Polanski-völgy között — valamint ezt megtette volt a Pud-

plesa és a Salenoi-völgy közötti területen is — és ugyanezt látjuk további folytatásában a Suchi-völgyig. Itt a mellékvizek mentén is helytálló, és képez az egész területben alacsonyabb dombokat és egyrészt a meredekebb lejtőjű eocén-hegyek, másrészt a miocén-dombvidék között. A talaj tele van zöldes-fehéres tufa-darabokkal, miáltal már messziről is rá lehet ismerni a tufa jelenlétére.

A Suchi-völgyben a tufa a völgy elején is lép fel, es a patak baloldalán völgygyel húzódik, nagyobb dombot képezvén Felső-Nereznicze község közelében.

A Luzanski-patak völgye jobb oldalán, szemközt Felső-Nereznicze község felső végével, az említett patak melletti malomnál kisebb tömegben ismét fellép a tufa, és a patak tulsó oldalán a meredek hegyoldal egy részét is képezi, a vörös eocén márga-agyagpala fedőjében fellépve.

Innét vastag kavicsréteg által borítva, tovahúzódik éjszaknyugot felé, és a Sósvíz völgyben a sósforrás közelében ujonnan kibukkan, hol több apróbb sziklatömszöt képez.

A szomszédos Vulhacsek-völgy felé menve, mindenütt a völgy baloldalán, keskeny szalagban tovahúzódik az említett völgyben lévő sósforrásig.

Itt is mindenütt jellemző, hogy alacsonyabb dombokat képez, mint az öt környező miocén és eocén, úgy hogy hosszúkás bemélyedés látható a két formáció között ott, hol a dacittufa fellép.

A dacittufa mindenütt, hol észlelhető, délnyugot felé dül.

Előfordul a dacittufa is a Taracz vize és a Talabor-folyó alsó szakaszai közti területén is, még pedig Talabor falu mellett. Már az út mentén is kitűnik két hegyes, a környezetből kimagasló kúp, mely tufából áll. Az alsó Rosola-völgy jobboldalán levő első hegy tetejét tufa képezi, mely tufa lenyúlik a Talabor-völgy felé, hol völgynek menve, ismét kibukkan. A Rosola-völgy baloldalán a völgy elején kiemelkedik a másik tufás hegy, felhúzódván a tufa a völgy déli oldalán a hegygerinczig. A hegy nyugoti hegylejtője tele van tufatörmelékekkel és déli oldalán szépen kivehető, hogy a homokkő rajta fekszik.

DILUVIUM.

Valamint a Tisza-folyó mentén több helyütt hatalmas folyótérasszokat láttunk volt, ép úgy ezek a Taracz vize mentén sem hiányoznak.

Taraczköz közelében kezdetét veszi egy hatalmas kavicsterrassz, mely a Taracz-völgy baloldalán elhúzódik Kőkényes falu alsó végéig, és mely legnagyobb szélességét nyeri Kis-Kirva község mellett, mely község fentt a terrasszon fekszik. Hol a vasuti bevágásokban, hol az út mentén, külön-

sen a Kis-Kirva mellett a terrasza fel- és levezető úton, fel van tárva a kavicsréteg, és helyenként kibúvik is a feküjét képező miocén-homokkő és agyagpala.

Folytatását nyeri a folyóterrasz Kőkényes falu felső végén, a honnét elhúzódik a kavicsréteg Gánya községig. Az utóbbi helység mellett kettős a terrasza és az alsón vezet tova az út. E részletben is több feltárás van, mint p. o. Kaminecz mellett, hol a miocén-rétegek kibúvnak a kavicsréteg alatt.

A Luzanski patak völgyben is találkozunk több folyóterraszszal.

Alsó-Nereznicze mellett a Kicsera-hogy déli lejtőjén, a patak beömlése táján, jól magasra húzódik fel egy kavicslerakódás.

A Salanoi- és a Polanski-völgyek között, valamint az utóbbi völgytől éjszakra, továbbá a Suchi-völgytől a Funski-patak völgyéig húzódik el egy kisebb folyóterrasz, melynek kavicsrétegeit a Polanski-völgy közelében a patak partján jól észlelni.

Hatalmas terrasza terül el szemközt Felső-Nerezniczével a Luzanski patak jobb oldalán a malom mellett, hol vastag kavicsréteg rakódott le az ott helytálló dacittufára.

Hasonló hatalmas kavics terrasza terül el szemközt Grosolecz-völgygyel a völgy bal oldalán, a hegy felé húzódván. Az úton haladva mindennütt kavicsra akadni, míg a plató tetejét agyag borítja. A szomszédos patak utat vájt magának a terraszaiban, mely terrasza már messziről látható.

Széles-Lonka mellett is több folyóterrasza található.

Használható ásványok.

Kősó. a) Sós-források.

Sós-források területünkben is fordulnak elő a miocén formációban, mint ezt már az elébbi években bejárt területben láttuk volt.

Találhatik ilyen sós-forrás a Taracz vize mentén a völgy jobb oldalán Nyágova és Kőkényes helységek között az Imre-hegy északkeleti oldalán, azon völgy baloldali mellékvölgyecskében, mely Nyágováról a hegyen át Kerék-hegyre vezet; továbbá Kerek-hegy mellett, e helység északnyugoti végén. Sós-forrás fordul elő Alsó- és Felső-Nereznicze között a Luzanski-völgy Salanoi nevű mellékvölgy elején; és az utóbbi helységtől északnyugotra azon völgy kezdetén, mely a szomszédos Vulhacsek-patak felé tart. Ez utóbbi patak völgyében is bukkan ki egy sós-forrás.

Jellemző ezen három utóbbi sós-forrásnál, hogy közvetlen a dacittufa szomszédosságában fordulnak elő, még pedig egy délkelet-északnyugotra vonuló irányban.

A Talabor-völgyben is találtak két sós-forrás Talabor falu mellett a felső és az alsó Rosul-völgy kezdetén.

b) *Régi sóbányászat.*

A salonoi Király-völgyben, Alsó-Nereznicze mellett.

Ezen völgyben már ősidőkben termeltetett só, mire egyes régi horpadások utalnak. 1783-tól 1802-ig újabb kutatások történtek. 1·3^m/ mélységben a sótestre akadtak, mely azonban csak 0·26^m/ vastag volt, úgy hogy abbahagyták a további kutatást.

1817-től 1856-ig ismét történtek kutatások, és ezen időben három akna volt miveletben egy külön sóhivatal által kezelve.

A Ferencz-aknában 10 méter mélységben éretett el a sótest és 135 méterig hatoltak le az aknában. A só többnyire tisztátlan volt.

Az akna beomlott és a mivelet megszűnt. 1817-től 1843-ig 234,000 mázsa só termeltetett. A rétegek dülése 45° dél felé volt.

A Karolina-akna 148^m/-nyi távolságban éjszak felé nyitott meg az első bányától és fennállott 1818-tól 1833-ig. A sótest 17 méternyi mélységben éretett el. A só szintén tisztátlan volt. Vizbetódulás következtében abbahagyott a bánya. Termelés volt 414,000 mázsa.

A rétegek dültek 56° alatt nyugot felé.

Az *Antal-bánya* 200 méternyi távolságban kelet felé volt a Ferencz-bányától és miveltetett 1821-től 1855-ig, mely idő alatt 3,700,000 mázsa termeltetett, a sótest 13 méter mélységben éretett el. A rétegek 40° alatt délnyugot felé dültek.

1855-ben felhagyott az egész üzem, mivel a só ⁵/₆ része átlag tisztátlan volt és előállításai költsége túlságos magasnak bizonyult be.

Jelenleg ezen régi bányatelepnek már nyoma se látszik, és csak egy hatalmas, sósvizzel telt horpadás mutatja a volt bánya helyét.

A *kerekhegyi sóbányászat* 1774-től 1804-ig külön hivatal által lett kezelve. Itt is akadtak ősrégi horpadások nyomaira. Összesen létezett itt hat bánya, mely mivelésben volt. Ezenkívül 19 kutatási akna, egy kutatási tárna és két fűrőlyuk segítségével vájta só után. A sótest eléretett 20—38 méter mélységben. Részben beomlottak a bányák, részben viz tódult be, úgy hogy a legtöbb bányában néhány év után abba kellett hagyni az üzemet. A legmélyebb bánya a Felix-bánya volt, 182 méter mélységgel. Itt 4¹/₂ millió mázsa só termeltetett.

Jelenleg két horpadás látható közvetlen a község mellett és a Farkas patak völgyében.

Kutatások történtek továbbá Pudplesa mellett, hol 18^m/ mélységben éretett el a só, és a Vulhacsek völgyben, hol a só már 5¹/₂ méterben éretett el. Itt, valamint a nyágovai sós-forrás mellett ősrégi horpadásokra is akadtak.

Petroleum nyomokra akadni Felső-Nereznicze mellett a Luzanski-völgy Salanoi nevű jobboldali mellékvölgyében a sós-forrás mellett. Itt helytálló a szürkés márgapala, melynek repedéseiben mutatkozik a kőolaj.

Részletesebb vizsgálat folytán kiderült, hogy a kőolaj az eocén márgában található, mely kőzetben azonban nem várható nagyobb olajmennyiség; továbbá nem tartalmaz az eocén formáció a vidéken homokkőbefektetést, mint p. o. az Iza völgyében, hol olajtartó, úgy hogy kilátás nincs, hogy kiaknázásra való olaj megtalálhatnák.

Említésre méltó, hogy a Taracz völgyében Kaminecz erdőlak és Gánya között *szénre* fúrtak azon feltevésben, hogy nagyobb mélységben vastagabb széntelep fog mutatkozni, mint a vidéken némely helyütt a felszínen mutatkozik. A fúróluk lemélyesztetett kb. 240^m-re, de a reménység nem teljesült.

A Pudplesa melletti dacittufa évekkal azelőtt építőanyagként felhasználtatott; de ezen kis ipar már régen megszűnt.